



KS. RYSZARD SAWICKI

 <https://orcid.org/0000-0003-1405-7297>

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn

e-mail: rsawicki@caritas.pl

SPÓŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU W KONTEKŚCIE WOJNY W UKRAINIE

Case study: współpraca Caritas Polska z Fundacją Biedronki

Abstrakt: Artykuł dotyczy społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) w kontekście działań pomocowych rzecz uchodźców wojennych z Ukrainy podejmowanych przez Caritas w Polsce we współpracy z Fundacją Biedronki. Punkt wyjścia stanowi teoretyczne ujęcie CSR i jej związek z nauką społeczną Kościoła katolickiego. Artykuł przedstawia zasadność humanitarnej solidarności z narodem ukraińskim. Zaprezentowano w nim współpracę Caritas Polska i Fundacji Biedronki w ramach programu „Witamy i pomagamy – zakupy”. Przedmiotem analizy było m.in. nauczanie Kościoła, raporty Caritas Polska i Fundacji Biedronki, dostępne opracowania naukowe i publicystyczne.

Słowa kluczowe: społeczna odpowiedzialność biznesu, pomoc humanitarna, uchodźcy wojenni, wojna na Ukrainie, Caritas Polska, Fundacja Biedronki.

Abstract: The article deals with corporate social responsibility (CSR) in the context of relief efforts for war refugees from Ukraine undertaken by Caritas Poland in cooperation with the Biedronka Foundation. The starting point is a theoretical account of CSR and its relationship to the social teachings of the Catholic Church. The article presents the legitimacy of humanitarian solidarity with the Ukrainian people. It presents the cooperation of Caritas Poland and the Biedronka Foundation within the framework of the support programme „Welcome and Help – Shopping”. The subject of the analysis was, among others, the teaching of the Catholic Church, reports of Caritas Polska and Biedronka Foundation, available scientific and journalistic studies.

KS. RYSZARD SAWICKI – dr nauk teologicznych w zakresie teologii pastoralnej (UKSW, 2014), wykładowca Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i Wyższego Seminarium Duchownego w Ełku; wicedyrektor Caritas Diecezji Ełckiej; duszpasterz krajowy pracowników opieki społecznej.

Key words: corporate social responsibility, humanitarian aid, war refugees, war in Ukraine, Caritas Poland, Biedronka Foundation.

Zarządzanie podmiotami biznesowymi stanowi złożony proces obejmujący problematykę kilku dyscyplin naukowych. Z uwagi na to, że dotyczy człowieka, powinno uwzględniać wizje i przesłanki natury antropologicznej. W literaturze z zakresu nauk o organizacji i zarządzaniu powoli traci na znaczeniu koncepcja *homo oeconomicus*¹ uważana za spełniającą oczekiwania i potrzeby człowieka zgodnie z piramidą potrzeb według Abrahama Masłowa. Patrząc na przedsiębiorstwo z perspektywy historycznej, kiedy kształtowały się zręby ekonomii rynku, można zauważyć, że jego fundamentalnym celem było wytwarzanie bogactwa, tworzenie miejsc pracy, jakość produkowanych wyrobów, a nie tylko generowanie zysku. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa wyłącznie dla zysku stanowi wypaczenie, jakie wprowadził kapitalizm w ciągu dwóch ostatnich wieków, starając się utrzymać, że tylko zysk jest celem działania firmy, natomiast wszystko inne ma stanowić środki do jego pozyskania.

Obecnie od przedsiębiorstw, zarówno wielkich korporacji, jak i małych firm, oczekuje się nie tylko efektywnego i ekonomicznie opłacalnego wytwarzania dóbr wysokiej jakości, opłacania podatków i przestrzegania prawa, ale także spełniania zadań, które jeszcze do niedawna pozostawały w kompetencji państwa lub innych organizacji – instytucji kościelnych, organizacji społecznych lub rodzin. Tak rozumiane oczekiwania determinują wielowymiarowy cel przedsiębiorstwa nieograniczający się tylko do maksymalizacji zysku i zaspokojenia ambicji oraz potrzeb akcjonariuszy. Ideą, która wymaga od właściciela, menedżera czy przedsiębiorcy znacznie szerszego spojrzenia na zobowiązania przedsiębiorstwa, jest społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw (*corporate social responsibility* – CSR).

Postrzeganie społecznej odpowiedzialności biznesu zależy w znacznej mierze od tego, jaką rolę przypisuje się przedsiębiorstwom w systemie społeczno-gospodarczym i czego oczekuje się od nich względem społeczeństwa.

¹ Za twórcę tego pojęcia uznawany jest John Stuart Mill (1806–1873) – angielski filozof, politolog i ekonomista, który twierdził, że choć w działaniach jednostek oprócz motywów gospodarczych występują również moralne, to przypisywał im drugoplanową rolę. Według niego, ekonomia powinna koncentrować swoje badania na tych działaniach człowieka, które prowadzą do osiągnięcia bogactwa materialnego. Por. R. Łęchota, *Ekonomia współdziałania. Katolicka nauka społeczna wobec wyzwań globalnego kapitalizmu*, Kraków 2016, s. 14.

Uznawany system wartości ma także istotne znaczenie dla funkcjonowania przedsiębiorstw.

Niniejszy artykuł ma na celu przedstawienie koncepcji społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw i jej rozwoju oraz zaprezentowanie konkretnego przykładu zaangażowania podmiotu biznesowego na rzecz działań pomocowych we współpracy z Caritas w Polsce w obliczu wojny w Ukrainie w 2022 r. i wywołanym przez nią kryzysie humanitarnym. W artykule zostaną zaprezentowane programy pomocowe jednej z największych w Polsce sieci detalicznej – Biedronka, której właścicielem jest Jerónimo Martins S.A., będąca własnością Grupy Jerónimo Martins z siedzibą w Portugalii.

Idea społecznej odpowiedzialności biznesu

Koncepcja społecznej odpowiedzialności² nie jest w ujęciu teorii zarządzania koncepcją zupełnie nową. Trudno jednoznacznie datować jej początki. Można wskazywać na lata pięćdziesiąte XX w., kiedy pojawiły się pierwsze fundamentalne dla CSR publikacje naukowe oraz rozpoczęła się regularna polemika. W 1953 r. ukazała się książka, której autor, Howard Bowen, zaproponował pierwszą definicję „społecznej odpowiedzialności biznesu”³. Właśnie H. Bowen określany jest przez innych teoretyków CSR mianem „ojca społecznej odpowiedzialności biznesu”⁴.

Choć definicje CSR pojawiły się w XX w., jej źródła należy szukać w odległych epokach. Początki tego, co dziś nazywamy społeczną odpowiedzialnością biznesu, można odnaleźć w myśli starożytnych mędrców czy w tekstach biblijnych. Według Arystotelesa i Platona etyki nie można było odłączyć od jej praktycznego zastosowania. Takie zagadnienia, jak: moralność, odpowiedzialność czy uczciwość, to wartości, które leżą u podstaw reguł budujących społeczną odpowiedzialność i przede wszystkim wyznaczają kierunki właściwego postępowania. Świadectwem pierwszych umów społecznych w tym zakresie są teksty biblijne, chociażby o przymierzu Boga z Izraelem (Wj 19–24; 34, 1–28; Pwt 5–28). Przykładem nakazu postępowania zgodnego z zasadą uczciwości jest zakaz lichwy: „Jeżeli

² W niniejszym artykule pojęcia społeczna odpowiedzialność biznesu, społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw, społeczna odpowiedzialność organizacji oraz społeczna odpowiedzialność używane są zamiennie (co jest oczywiście pewnym uproszczeniem).

³ Zob. H. Bowen, *Social Responsibilities of the Businessman*, New York 1953.

⁴ Por. A. Balcerak, *Metamorfozy modnych koncepcji zarządzania na przykładzie społecznej odpowiedzialności biznesu*, „Organizacja i Kierowanie”, 2015, nr 3, s. 28.

pożyczysz pieniądze ubogiemu z mojego ludu, żyjącemu obok ciebie, to nie będziesz postępował wobec niego jak lichwiarz i nie każesz mu płacić odsetek” (Wj 22, 24)⁵.

O usystematyzowanym myśleniu biznesowym w kategoriach społecznej odpowiedzialności można mówić już w dobie XIX-wiecznej przedsiębiorczości, czego istotnym przykładem jest opublikowanie *Ewangelii bogactwa* przez amerykańskiego miliardera Andrew Carnegiego (1889), w której ten potentat stalowy zwracał uwagę na obowiązki moralne spoczywające na ówczesnych fabrykantach. Widział on w milionerach powierników majątku, który powinien służyć całemu społeczeństwu, a nie egoistów służących sobie. Niektórzy właśnie w nim postrzegają ojca koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu⁶.

Śladem takich ludzi jak A. Carnegie szli inni miliarderzy, jak chociażby John Rockefeller⁷. Podejście zbliżone do reprezentowanego przez nich, czyli ludzi twardych w biznesie, a jednocześnie filantropów, nie jest zresztą obce dzisiejszym miliarderm, takim jak Bill Gates czy Warren Buffet. Również w XIX w., a dokładnie w 1840 r., ukazała się *Opowieść wigilijna*, klasyczny już pamflet na kapitalistów, w którym autor, Charles Dickens, przez osobę Ebenezera Scrooge’a chciał pokazać, jak bardzo ówczesni biznesmeni oddalili się od powszechnie uznawanych wartości moralnych.

W przywołanej „erze filantropijnej” (do pierwszej połowy XX w.) społeczna odpowiedzialność wyrażała się głównie poprzez dobroczynność. Należy jednak zauważyć, że z reguły była to dobroczynność biznesmenów, nie biznesu. Według A. Balcerka, dominuje obecnie forma „instrumentalnej” wersji CSR, a firmy „społecznie odpowiedzialne” nie ignorują wzrostu społecznej, kulturalnej i środowiskowej świadomości społeczeństwa, chcąc wyróżnić się spośród mniej „społecznie odpowiedzialnych” konkurentów. Krytycy tego przesunięcia akcentów uznają to wręcz za zdradę ideałów

⁵ Postrzegania przedsiębiorczości w kategoriach społecznej odpowiedzialności biznesu można dopatrzeć się społecznej nauce Kościoła katolickiego. Zob. A. Siarkiewicz, *Zagadnienia łączące koncepcję CSR i nauczanie Kościoła katolickiego*, „Kultura – Media – Teologia”, 2018, nr 34, s. 135–157.

⁶ Zob. A. Carnegie, *The Gospel of Wealth*, Bedford 1998, s. 24.

⁷ Zarówno Carnegie, jak i Rockefeller to postaci kontrowersyjne. Z jednej strony darczyńcy, znani twórcy wielkich fundacji, ze środków których wspierane były uniwersytety, powstawały instytuty czy miejsca kultury, tak jak na przykład Carnegie Hall. Z drugiej strony – twardzi gracze, którzy nie chcieli dzielić się z konkurencją częściami wpływów z rynku, a ich bezwzględne zarządzanie i bezkompromisowość przyniosły im miano „krwiopijców”. Por. J. Brison, *Rockefeller, Carnegie, and Canada: American Philanthropy and the Arts and Letters in Canada*, Montreal 2005, s. 27.

CSR, którego motto „prosperować, czyniąc dobro” (*doing well by doing good*) przekształciło się w „zarabiać na czynieniu dobra” (*doing well by exploiting doing good*)⁸.

Zachętą do odejścia od utylitarystycznej koncepcji CSR są słowa papieża Franciszka z encykliki *Fratelli tutti*: „Istnieje bezinteresowność. Jest to zdolność do czynienia pewnych rzeczy tylko dlatego, że są one dobre same w sobie, nie oczekując uzyskania z tego konkretnego efektu, nie licząc na natychmiastowe otrzymanie czegoś w zamian”⁹. Papież wzywa tym samym do zachowania poczucia braterskiej odpowiedzialności i solidarności, będących fundamentem każdego społeczeństwa. Apeluje o „powszechne braterstwo” i „przyjaźń społeczną”, określając je mianem „istotnych biegunów”, których „rozdzielenie prowadzi do deformacji i szkodliwej polaryzacji”¹⁰.

Zasadność humanitarnej solidarności z narodem ukraińskim

Okazją do praktycznego zweryfikowania podmiotów biznesowych w zakresie koncepcji CSR stał się wybuch wojny w Ukrainie, który nastąpił 24 lutego 2022 r. ok. godz. 4.00 nad ranem. Wojska Federacji Rosyjskiej, po 7 latach zamrożonego konfliktu, rozpoczęły zmasowane ataki na Ukrainę, o których od początku kryzysu uprzedzały siły wywiadowcze wielu państw, m.in. Stanów Zjednoczonych. Na rozkaz Władymira Putina doszło do ostrzałów rakietowych i lotniczych obiektów infrastrukturalnych oraz baz wojskowych na terenie całego państwa, dokonywanych z terytorium samozwańczych republik Donbasu, z Rosji i Białorusi, a także do cyberataków i operacji dezinformacyjnych¹¹.

Rosyjska inwazja na terytorium Ukrainy udowodniła geopolityczne znaczenie Polski. Nasz kraj pozostaje kluczowym, strategicznym zapleczem dla Ukrainy i ważnym państwem dla wschodniej flanki NATO. Jest to związane przede wszystkim z potencjałem i usytuowaniem geograficznym Rzeczypospolitej Polski. Wymaga to od naszego państwa wielotorowego zaangażowania – w wymiarach cywilnym i wojskowym, a także kościelnym. O skali dotychczasowej pomocy świadczy fakt, że granicę polsko-ukraińską

⁸ Balcerak, *Metamorfozy modnych koncepcji zarządzania*, s. 30.

⁹ Franciszek, Encyklika *Fratelli tutti*, n. 139.

¹⁰ Tamże, n. 142.

¹¹ Por. M. Drabczuk, *Inwazja Rosji na Ukrainę*, https://ies.lublin.pl/wp-content/uploads/2022/02/ies-komentarze-530-42-2022_md.pdf [11.06.2022].

do 5 listopada 2022 r. przekroczyło ponad 7,521 mln uchodźców z Ukrainy, z czego według danych Straży Granicznej wróciło ponad 5,711 mln osób¹². Przy tej okazji Polska zupełnie zrewolucjonizowała swój dotychczasowy model polityki migracyjnej i przyjmuje uchodźców bez sieci obozów dla uchodźców, co stało się możliwe przede wszystkim dzięki aktywności społeczeństwa. Nie mniej ważne jest znaczenie Polski w dostawach i transporcie uzbrojenia do Ukrainy oraz zabezpieczeniu wschodniej flanki NATO¹³.

25 lutego 2022 r. Rada Stała Konferencji Episkopatu Polski wydała komunikat, w którym „Biskupi z całą mocą potępiają barbarzyńską decyzję prezydenta Rosji o rozpoczęciu działań militarnych przeciwko Ukrainie. Wraz z Ojcem Świętym Franciszkiem oraz wspólnotą międzynarodową wzywają do opamiętania i zaprzestania działań wojskowych, które pochłaniają wiele ofiar, w tym także osoby cywilne”¹⁴. Zaznaczono również wyraźnie, że Kościół w Polsce modli się w intencji pokoju i chce przyjść Ukrainie z pomocą, również materialną.

W organizowanie pomocy uchodźcom z Ukrainy zaangażowały się liczne podmioty Kościoła katolickiego w Polsce¹⁵. Pomoc materialna uchodźcom, modlitwa w intencji pokoju oraz działania dyplomatyczne – to główne obszary działań Kościoła w Polsce wobec rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie. Szybko zareagowały Caritas Polska i Caritas diecezjalne, podobnie jak w przypadku wcześniej zaistniałych nagłych i niespodziewanych wydarzeń, takich jak klęski żywiołowe czy katastrofy¹⁶.

¹² *Ilu uchodźców z Ukrainy jest w Polsce?*, <https://300gospodarka.pl/news/uchodzcy-z-ukrainy-w-polsce-liczba> [05.11.2022].

¹³ Por. J. B o r n i o, *Rosyjska inwazja przeobraża architekturę bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej*, <https://ies.lublin.pl/komentarze/rosyjska-inwazja-przeobraza-architekture-bezpieczenstwa-europy-srodkowo-wschodniej/> [11.10.2022].

¹⁴ Komunikat Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski po spotkaniu online, 25 II 2022, <https://episkopat.pl/rada-stala-kep-apeluje-o-modlitwe-i-pomoc-dla-siostr-i-braci-z-ukrainy> [15.05.2022].

¹⁵ Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego SAC im. Witolda Zdaniewicza, we współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym, Sekretariatem Konferencji Episkopatu Polski, kuriami diecezji katolickich oraz Sekretariatem Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich oraz Sekretariatem Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonów Żeńskich, przeprowadził badania zakresu i skali udzielanej pomocy. Zob. Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego, *Pomoc uchodźcom z Ukrainy przez katolickie parafie i zakony w Polsce. Raport za okres od 24 lutego do 31 marca 2022 r.*, https://www.iskk.pl/images/stories/Instytut/dane/ISKK_Ukraina_2022_1.pdf [11.10.2022].

¹⁶ Por. T. Kamiński, *Caritas i polityka. Podmioty wyznaniowe w systemie pomocy społecznej*, Warszawa 2012, s. 279.

Caritas w Polsce od początku inwazji rosyjskiej podjęła działania na rzecz Ukraińców, powołując centra kryzysowe i punkty pomocy, tworząc ośrodki dla uchodźców wojennych, wśród których znalazły się głównie kobiety i dzieci. Aby zapobiec kryzysowi humanitarnemu w Ukrainie, Caritas rozpoczęła organizowanie transportów z pomocą humanitarną. Według ks. prof. Waldemara Cisko – przewodniczącego polskiej sekcji Pomocy Kościołowi w Potrzebie, 80% pomocy humanitarnej dla Ukrainy pochodzi z parafii i organizacji kościelnych, a przede wszystkim Caritas Polska i Caritas diecezjalnych¹⁷.

Współpraca Caritas Polska z Fundacją Biedronki w obliczu wojny – Program „Witamy i pomagamy – zakupy”

Caritas Polska jest instytucją charytatywną Kościoła katolickiego i największą organizacją społeczno-charytatywną w Polsce, która niesie profesjonalną, wielowymiarową pomoc osobom wykluczonym, ubogim, idącym przez życie z różnego rodzaju deficytami. Caritas Polska, będąc ich głosem i rzecznikiem, odwołuje się do wyraźnie zdefiniowanych wartości ewangelicznych, które wyznaczają kryteria oceny rzeczywistości społecznej i odpowiednie zasady działania: zasadę dobra wspólnego, pomocniczości, solidarności i miłości społecznej. Caritas Polska współpracuje i reprezentuje 45 Caritas diecezjalne w Polsce, wspierając je w wykonywaniu ich zadań oraz świadczy pomoc humanitarną i rozwojową na wszystkich kontynentach¹⁸.

Od wielu lat ważnym partnerem biznesowym i instytucjonalnym Caritas Polska jest Jeronimo Martins Polska S.A., właściciel Biedronki – największej sieci detalicznej w Polsce, mającej (na koniec drugiego kwartału 2022 r.) 3283 sklepów zlokalizowanych w ponad 1100 miejscowościach, która jest obecna na polskim rynku od 27 lat¹⁹. Podmiot ten współpracuje z Caritas w Polsce już od 2006 r., kiedy to zaczął wspierać organizację festynów rodzinnych „Bądźmy razem”. Co roku przekazuje paczki dla dzieci na Dzień Dziecka, Mikołajki, Dzień Chorego. Na co dzień współpracuje z diecezjalnymi Caritas, przekazując żywność potrzebującym w ramach „Spizarni Caritas”. Dofinansował również zakup kilkunastu samochodów-chłodni do przewozu żywności oraz wspiera świąteczne zbiórki żywności „Tak, pomagam” oraz

¹⁷ Por. <https://misyjne.pl/ks-prof-cisko-80-pomocy-humanitarnej-dla-ukrainy-pochodzi-z-parafii-i-organizacji-kościelnych/> [05.11.2022].

¹⁸ Zob. <https://caritas.pl/o-nas/> [05.11.2022].

¹⁹ Zob. <https://onas.biedronka.pl/> [05.11.2022].

„Kromka chleba dla sąsiada”. Fundacja Biedronki razem z Caritas Polska realizuje program „Na codzienne zakupy”, którego beneficjentami są osoby starsze, w trudnej sytuacji życiowej – często żyjące w ubóstwie, samotne lub niepełnosprawne. Pomoc w ramach tego programu w 2021 r. (edycja IV) w raporcie Caritas została oszacowana na 14,5 mln zł. Otrzymało ją 10 tys. osób, wspieranych przez 3,5 tys. wolontariuszy²⁰.

Po wybuchu wojny w Ukrainie Fundacja Biedronki kontynuuje współpracę z Caritas i śpieszy z pomocą tym, którzy cierpią na skutek działań wojennych. Uruchomiony został specjalny program „Witamy i pomagamy – zakupy”. Caritas Polska i Caritas diecezjalne jako lokalne organizacje pomocowe, zajmujące się wspieraniem uchodźców otrzymały od Fundacji Biedronki karty przedpłacone oraz e-Kody, które dystrybuują wśród potrzebujących uchodźców²¹.

Program służy niesieniu pomocy materialnej osobom, które w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. przybyły na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z wojną w Ukrainie. Jego celem jest wzmocnienie więzi społecznych oraz spójności społecznej poprzez wspieranie najbardziej wrażliwych grup społecznych, a w szczególności: pomoc społeczna, dobroczynność, pomoc w sytuacjach kryzysowych, przeciwdziałanie ubóstwu, niedożywieniu, samotności lub wykluczeniu społecznemu, na rzecz jednej z najbardziej wrażliwych grup społecznych, jaką są uchodźcy²².

Karta „Witamy i pomagamy”²³ jest doładowywana trzykrotnie kwotą 300 zł (maks. 900 zł) i można nią płacić w sklepach Biedronka. Karty otrzymują uchodźcy, którymi opiekuje się Caritas i inne organizacje pomocowe – partnerzy Fundacji Biedronki. Karty są skierowane do osób, które planują zostać w Polsce na dłużej i nie mają wystarczających środków do życia. Kartą można płacić za produkty spożywcze, chemię i kosmetyki, a wyłączony jest zakup takich produktów jak napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe, tekstylia oraz artykuły przemysłowe i usługi (np. doładowania kart podarunkowych).

²⁰ Por. Caritas Polska, *Raport 2021*, s. 86; Fundacja Biedronki, *Raport za rok 2021*, s. 13–18.

²¹ Por. <https://www.fundacjabiedronki.pl/Program-Witamy-i-pomagamy-zakupy> [05.11.2022].

²² Por. tamże.

²³ Karta nie jest elektronicznym instrumentem płatniczym, instrumentem pieniądza elektronicznego ani nie jest kartą płatniczą. Jest nośnikiem bonu towarowego różnego przeznaczenia, w rozumieniu art. 2 pkt 44 ustawy o podatku od towarów i usług wydanej w formie elektronicznej, który uprawnia do jego wykorzystania poprzez dokonanie płatności wyłącznie za zakup towarów. Por. <https://static.fundacjabiedronki.pl/pdf/Regulamin-Korzystania-z-karty-Witamy-i-pomagamy.pdf> [05.11.2022].

Kartą można płacić wielokrotnie (nie trzeba zużywać całej kwoty na jedne zakupy), aż do wyczerpania limitu doładowania, utraty ważności Karty lub dezaktywacji Karty. Karta jest ważna do dnia 31 marca 2023 r., chyba że wcześniej zostanie zdezaktywowana²⁴.

E-Kod jest zasilany jednorazowo kwotą 50 zł. Można nim płacić wyłącznie w sklepach Biedronka za produkty z wyłączeniem: napojów alkoholowych, wyrobów tytoniowych, tekstyliów oraz artykułów przemysłowych i usług (np. doładowań kart podarunkowych). Jest to doraźna pomoc na drobne zakupy „interwencyjne”. E-Kodem można płacić wielokrotnie (nie trzeba zużywać całej kwoty na jedne zakupy) aż do wyczerpania limitu środków na E-Kodzie²⁵. Regulamin używania E-kodów znajduje się na stronie internetowej Fundacji Biedronka. Kwalifikacją uchodźców do pomocy zajmuje się Caritas jako organizacja pomocowa biorąca udział w programie.

W ramach programu „Witamy i pomagamy – zakupy” Fundacja Biedronki rozdysponowała ponad 10 tys. kart na zakupy dla uchodźców. Dodatkowo Fundacja udostępniła 35 tys. e-Kodów na doraźne zakupy do zrealizowania w Biedronce. Pomocą łącznie zostanie objętych kilkadziesiąt tysięcy uchodźców, a wartość programu to ponad 12 mln zł.

Osoby, które szukają schronienia przed wojną w Ukrainie, to przede wszystkim kobiety, matki z dziećmi. Często musiały opuścić swój dom nagle, bez możliwości zabrania ubrań, podstawowych środków higieny. Część z nich przyjechała do naszego kraju bez jakichkolwiek środków do życia. Potrzebują chwili oddechu oraz wsparcia w odnalezieniu się w nowej rzeczywistości i adaptacji w Polsce. Karty i e-Kody są dla nich dużym wsparciem.

* * *

W drugiej połowie XX w. rozpoczęła się dynamiczna ewolucja teorii zarządzania przedsiębiorstwem od tzw. teorii akcjonariuszy, mówiącej o prymacie zysków właścicielskich, ku tzw. teorii interesariuszy, która otwiera się na wielowymiarowe oczekiwania interesariuszy, czyli osób, na które organizacja wpływa lub które wpływają na organizację. Oznacza to również coraz większe otwarcie na głos społeczny, włączając w to głos organizacji pozarządowych walczących o prawa człowieka.

Z perspektywy wojny w Ukrainie, potępianej przez większość przedstawicieli społeczności międzynarodowej, społeczna odpowiedzialność biznesu

²⁴ Por. tamże.

²⁵ Por. tamże.

w tradycyjnym rozumieniu zmienia się, zbliżając się w kierunku społecznej odpowiedzialności wartości (ang. *creatings hared value* – CSV). Zdaniem twórców koncepcji CSV – Michaela E. Portera i Marka Kramera – „wspólna wartość to nie odpowiedzialność społeczna, filantropia lub zrównoważony rozwój, ale nowy sposób na osiągnięcie sukcesu gospodarczego przez firmy”²⁶. Przyjęcie wartości to obecnie kluczowy elementu ich działań. O mocy wartości w biznesie przekonuje prof. David Thorsby, ekspert w dziedzinie ekonomii kulturalnej, według którego „przy odpowiedniej skali kapitału fizycznego musi być dostępny kapitał kulturowy, występujący między innymi w postaci idei, praktyk, przekonań, uznawanych wartości. To on bowiem generuje wartości niematerialne (intelektualne), bez których nie da się efektywnie uruchamiać i pomnażać kapitału fizycznego”²⁷.

Artykuł jest próbą przybliżenia koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu w kontekście wojny w Ukrainie na przykładzie współpracy Caritas w Polsce z Fundacją Biedronki. W najbliższej przyszłości konieczna wydaje się kontynuacja działań pomocowych Caritas z podmiotami biznesowymi na rzecz osób potrzebujących, zwłaszcza w obliczu wojny i kryzysu humanitarne-go. Artykuł wpisuje się w zakres studiów nad przypadkami firm działających w Polsce, które wdrażają filozofię odpowiedzialnego biznesu do swoich strategii i działań operacyjnych. Perspektywa ewaluacji programu pomocowego „Witamy i pomagamy” dostarczy więcej danych, które dostarczą informacji na temat efektów wspólnego projektu Fundacji Biedronki i Caritas w Polsce.

BIBLIOGRAFIA

Franciszek, Encyklika *Fratelli tutti*, 3X 2020.

Komunikat Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski po spotkaniu online, 25 II 2022 r., <https://episkopat.pl/rada-stala-kep-apeluje-o-modlitwe-i-pomoc-dla-siostr-i-braci-z-ukrainy> [15.05.2022].

Caritas Polska, *Raport 2021*.

Fundacja Biedronki, *Raport za rok 2021*.

Balcerak A., *Metamorfozy modnych koncepcji zarządzania na przykładzie społecznej odpowiedzialności biznesu*, „Organizacja i Kierowanie”, 2015, nr 3, s. 23–45.

²⁶ M.E. Porter, M.R. Kramer, *Creating shared value*, „Harvard Business Review”, 89(2011), nr 1–2, s. 62–77.

²⁷ D. Thorsby, *Ekonomia i kultura*, Warszawa 2001, s. 10.

- Bornio J., *Rosyjska inwazja przeobraża architekturę bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej*, <https://ies.lublin.pl/komentarze/rosyjska-inwazja-przeobraza-architekture-bezpieczenstwa-europy-srodkowo-wschodniej/> [11.10.2022].
- Bowen H., *Social Responsibilities of the Businessman*, New York 1953.
- Brison J., *Rockefeller, Carnegie, and Canada: American Philanthropy and the Arts and Letters in Canada*, Montreal 2005.
- Carnegie A., *The Gospel of Wealth*, Bedford 1998.
- Drabczuk M., *Inwazja Rosji na Ukrainę*, https://ies.lublin.pl/wp-content/uploads/2022/02/ies-komentarze-530-42-2022_md.pdf [11.06.2022].
- Ilu uchodźców z Ukrainy jest w Polsce?*, <https://300gospodarka.pl/news/uchodzcy-z-ukrainy-w-polsce-liczba> [05.11.2022].
- Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego, *Pomoc uchodźcom z Ukrainy przez katolickie parafie i zakony w Polsce. Raport za okres od 24 lutego do 31 marca 2022 r.*, https://www.iskk.pl/images/stories/Instytut/dane/ISKK_Ukraina_2022_1.pdf [11.10.2022].
- Kamiński T., *Caritas i polityka. Podmioty wyznaniowe w systemie pomocy społecznej*, Warszawa 2012.
- Łęchota R., *Ekonomia współdziałania. Katolicka nauka społeczna wobec wyzwania globalnego kapitalizmu*, Kraków 2016.
- Porter M., Kramer M., *Creating shared value*, „Harvard Business Review”, 89(2011), nr 1–2, s. 62–77.
- Siarkiewicz A., *Zagadnienia łączące koncepcję CSR i nauczanie Kościoła katolickiego*, „Kultura – Media – Teologia”, 2018, nr 34, s. 135–157.
- Throsby D., *Ekonomia i kultura*, Warszawa 2001.
- <https://caritas.pl/o-nas/> [05.11.2022].
- <https://misyjne.pl/ks-prof-cislo-80-pomocy-humanitarnej-dla-ukrainy-pochodzi-z-parafii-i-organizacji-koscielnych/> [05.11.2022].
- <https://onas.biedronka.pl/> [05.11.2022].
- <https://static.fundacjabiedronki.pl/pdf/Regulamin-Korzystania-z-karty-Witamy-i-pomagamy.pdf> [05.11.2022].
- <https://www.fundacjabiedronki.pl/Program-Witamy-i-pomagamy-zakupy> [05.11.2022].